

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 5 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

Till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 5 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (RP 19/2017 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- undervisningsråd Petri Haltia, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Olli Sorainen, arbets- och näringsministeriet
- verksamhetsledare Riitta Rissanen, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- ombudsman Lauri Pakkanen, Byggnadsindustrin RT rf
- rektor Liisa Laakso, Finlands universitet UNIFI rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Uleåborgs universitet
- Metropolia Ammattikorkeakoulu
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Akava ry
- Ingenjörssförbundet IL rf, utbildnings- och forskningsenhet
- Byggnadsförbundet rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- Finlands studentkårers förbund FSF rf.

Inget utlåtande från

- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf.

Utlåtande KuUU 7/2017 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kulturutskottet välkomnar propositionen. Den avser att ge personer med högskoleutbildning som är eller riskerar att bli arbetslösa möjlighet att flexibelt komplettera och stärka sin kompetens för föränderliga arbetskraftsbehov, särskilt inom tillväxtbranscher.

Den föreslagna arbetskraftsutbildningen liknar examensinriktad fortbildning och är avsedd för personer som redan har en högskoleexamen, och när en del av de avlagda studierna kan räknas in i den nya examen. Därmed är utbildningstiden betydligt kortare än normalt, nämligen 24 månader, och utskottet framhåller att högskolorna redan i flera år har arbetat med att identifiera och erkänna de studerandes tidigare förvärvade kompetens. De har både anvisningar och processbeskrivningar för detta. Enligt uppgifter till utskottet har högskolorna förutsättningar att anta studerande ändamålsenligt och planera studierna så att de kan avläggas inom den föreslagna tiden. Utskottet anser fristen på 24 månader vara befogad dels eftersom tidigare studier räknas in, dels eftersom syftet med utbildningen är att tillgodose arbetsmarknadens behov att snabbt och flexibelt få tillgång till kvalificerad arbetskraft som uppfyller behörighetskraven. För att avlägga den föreslagna utbildningen inom utsatt tid krävs det att utbildningsmyndigheten noggrant utreder att de som söker in har förutsättningar att avlägga studierna inom den föreslagna tiden.

Behovet att ändra bestämmelserna om anskaffning av arbetskraftsutbildning hänger samman med behoven i arbetslivet. Den gällande lagstiftningen tillåter nämligen inte att arbetskraftsutbildning används när personer med högskoleexamen är eller riskerar att bli arbetslösa snabbt och flexibelt behöver komplettera sin kompetens och rikta blickarna mot branscher där det råder brist på folk med högskoleutbildning. Som regeringen säger är en lagändring akut inom byggsektorn eftersom tillväxten bromsas av bristen på arbetsledare som uppfyller behörighetsvillkoren. Utskottet är medvetet om behovet att snabbt rätta till kompetensbristen inom byggbranschen och håller med om vikten av att starta ett pilotprojekt med den nya modellen. Samtidigt understryker utskottet att den föreslagna examensinriktade fortbildningen också bör ordnas inom andra områden, exempelvis inom social- och hälsovård och it. Vidare är det viktigt att de till att arbetskraftsutbildningen finns tillgänglig i hela landet och på både finska och svenska.

Enligt ett sakkunnigyttrande får utbildningsorganisationerna möjligheter att, om än bara tillfälligt, tillämpa större flexibilitet på den examensinriktade högskoleutbildningen. Ändringen har positiva effekter: det blir mer flexibelt att söka in till examensutbildning, studierna får större arbetslivsförankring och kan avläggas mer effektivt och de studerande har lättare att få jobb. Vad beträffar innehållet i studierna blir det lättare att ta hänsyn till arbetsgivarnas behov av yrkeskunande. Tack vare samarbetet med arbetsgivarna kan studierna för fler examensdelar än normalt ordnas gemensamt på arbetsplatsen. En fördel är också att de studerandes möjligheter att få arbete ökar, om arbetsgivarna är med och ordnar utbildningsprogrammen och anställer de studerande när de har avlagt utbildningen. Vid utbildningsprogram av den här typen är det viktigt att arbetsgivarna ges möjlighet att ända från början vara med och planera utbildningen, lägga upp tidsplanerna och ordna med praktikplatser och anknytande handledning på arbetsplatsen.

Lagändringen tillåter flexibel antagning till högskolorna, vilket är en avvikelse från gemensam ansökan. Högskolorna får själva bestämma grunderna för antagning av studerande till den föreslagna nya utbildningen. Bestämmelser om behörighet, det vill säga villkoren för att få söka in till

Utlåtande KuUU 7/2017 rd

högskolestudier, finns i yrkeshögskolelagen (932/2014) och universitetslagen (558/2009). De föreskriver att antagningen av studerande till utbildning för högskoleexamen ordnas som gemensam ansökan utom antagning av studerande till påbyggnadsexamina. Högskolorna har också rätt att tillämpa separata antagningar i stället för gemensam ansökan, bland annat när utbildningen vänder sig till en begränsad målgrupp med separata behörighetskrav och antagningen inte kan ordnas samtidigt med gemensam ansökan. Enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen får de sökande vid antagningen delas in i grupper på grundval av olika utbildningsbakgrund. Den föreslagna ändringen ligger i linje med detta, framhåller utskottet.

Den föreslagna lagändringen är temporär och avses gälla till och med den 31 december 2017. De studier som leder till en ny högskoleexamen och anskaffas för personer som avlagt högskoleexamen ska påbörjas före utgången av 2017 och de ska slutföras före utgången av 2019. Vid utfrågningen av de sakkunniga föreslogs det att restriktionen beträffande utbildningsstart ersätts med villkoret att utbildningarna ska ha avlagts senast den 31 december 2019. Utskottet anser de föreslagna fristerna vara motiverade eftersom arbetsfördelningen kommer att ändras i och med reformen av yrkesutbildningen och ändringen som enligt planerna träder i kraft i början av nästa år. Målet är att undervisnings- och kulturministeriet tar över det finansiella ansvaret av arbets- och näringsministeriet för den arbetskraftsutbildning på andra stadiet eller inom högskoleutbildningen som är inriktad på examen eller examensdelar. Därmed kan arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde inte anskaffa den utbildning som inleds efter 2017 och som undervisnings- och kulturministeriet tar över det finansiella ansvaret för.

När arbetsfördelningen inom förvaltningsområdet läggs fast, avgörs det hur behoven bland högskoleutbildade personer som är eller riskerar att bli arbetslösa ska tillgodoses i fortsättningen, sägs det i ett sakkunnigyttrande. Det är enligt utskottet viktigt att den nya typen av examensinriktad fortbildning kan avläggas också efter den föreslagna fristen. Vidare understryker utskottet att modellen bör ses som en inspirationskälla till att planera på vilka andra sätt högskoleutbildade personers kompetens kan anpassas till kompetensbehoven inom tillväxtbranscher och hur modellerna kan utnyttjas i exporten av utbildning. Avslutningsvis understryker utskottet vikten av att kompetensen att anordna arbetskraftsutbildning bibehålls när ansvaret för utbildningen flyttas över till ett annat förvaltningsområde.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet anför

att arbetslivs- och jämställdhetsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 5.4.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent

vice ordförande Sanna Lauslahti saml

Utlåtande KuUU 7/2017 rd

medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Ilkka Kantola sd
medlem Kimmo Kivelä saf
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Pekka Puska cent
medlem Saara-Sofia Sirén saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.